

UCHWAŁA NR XXXI/223/2022
RADY GMINY BRZOSIE
z dnia 22 czerwca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2022 – 2030**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) Rada Gminy Brzozie uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się, Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brzozie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2022 roku.


Przewodnicząca Rady Gminy
Maria Florkiewicz

Załączniki:

1. Uzasadnienie
2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) zwiększyła zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tej ustawy zobowiązuje gminę do opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grupy szczególnego ryzyka.

Dokument ten zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej (art. 16 b ust. 2) zawiera w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określa cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe i wskaźniki realizacji działań.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia jest materiałem wyjściowym do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

W związku z powyższym podjęcie stosownej uchwały uważam za uzasadnione.


Przewodnicząca Rady Gminy

Maria Florkiewicz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BRZOSIE NA LATA 2022-2030



SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE

- 1.1 Wstęp
- 1.2 Charakterystyka Gminy Brzozie
- 1.3 Metodyka Pracy nad strategią

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BRZOZIE

- 2.1 Ubóstwo
- 2.2 Bezrobocie
- 2.3 Niepełnosprawność oraz ciężka i długotrwała choroba
- 2.4 Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietność
- 2.5 Przemoc w rodzinie
- 2.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych
- 2.7 Bezdomy
- 2.8 Trudności w integracji cudzoziemców
- 2.9 Trudności w przystosowaniu po wyjściu z Zakładu Karnego
- 2.10 Alkoholizm
- 2.11 Zdarzenia losowe, klęska żywiołowa lub ekologiczna

III. CEL GŁÓWNY I CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

ZAKOŃCZENIE

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

1.1 WSTĘP

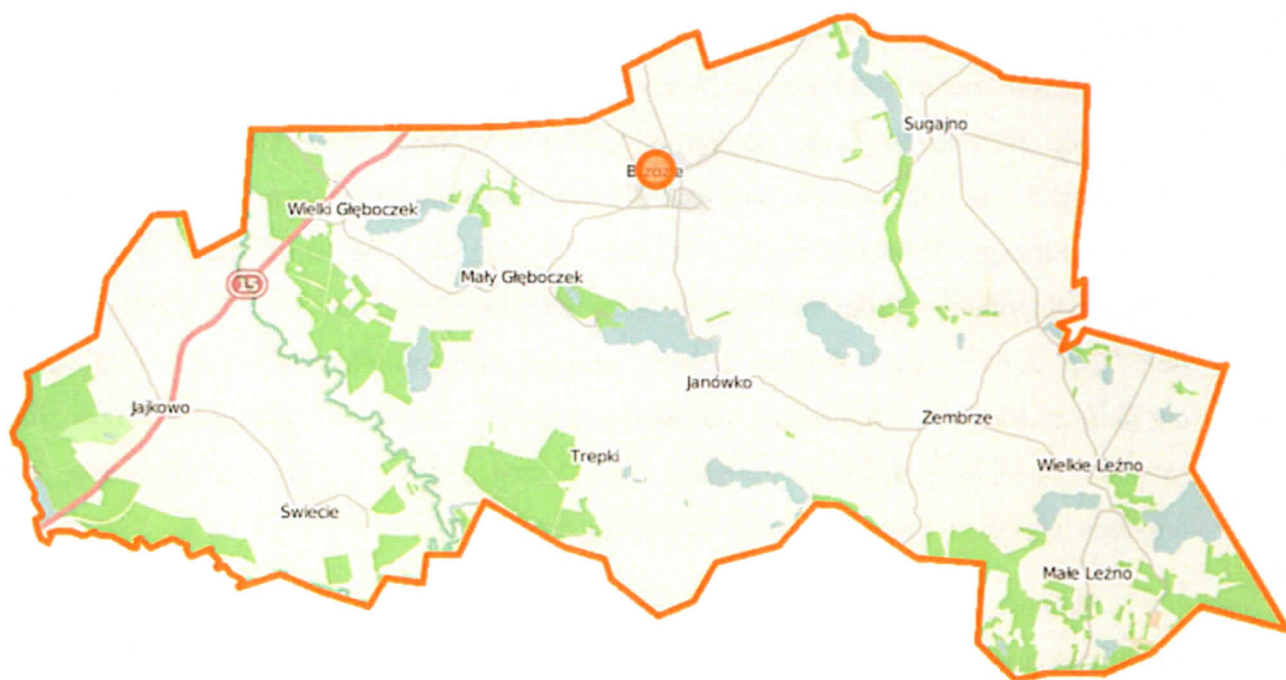
Polityka społeczna związana jest z celową działalnością państwa i innych podmiotów, zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy oraz bytu człowieka a także stosunków społeczno-kulturowych, które prowadzą do optymalnego zaspokojenia potrzeb społecznych i indywidualnych ludności. Na poziomie lokalnym, jednym z podstawowych narzędzi, służących realizacji ww. polityki jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, która pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych, w szczególności winno być ukierunkowane na działania zmierzające do poprawy warunków życia mieszkańców a także ich rozwoju. Diagnoza rzeczywistych problemów i potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie zamierzonych działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej polityki społecznej prowadzonej na poziomie Gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który umożliwia spełnienie wyżej wymienionych warunków. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 traktowana jest jako długofalowy program działania, który wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Takie świadczenie powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osób i rodzin powinny być uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwością pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa w dużej mierze jest niedofinansowana, co wpływa na poszukiwania jak najbardziej efektywnych metod działania na rzecz rodzin oraz osób, które wymagają wsparcia. Zadaniem Naszego Ośrodka jest udzielenie takiej pomocy mieszkańcom Gminy, która umożliwiłaby samodzielną egzystencję, dała szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb a także stworzyła możliwości rozwoju. Warunki finansowe pomocy społecznej, wpływają na fakt wzmacniania działań o charakterze niefinansowym, co wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych mieszkańców Gminy.

1.2 CHARAKTERYSTYKA GMINY BRZozIE

Diagnoza problemów społecznych Gminy Brzozie została sporządzona na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu, Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy i Urzędu Gminy Brzozie.

Gmina Brzozie to gmina wiejska położona w północnowschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, we wschodniej części powiatu brodnickiego. Sąsiaduje z gminami: Brodnica, Zbiczno, Grodziczno, Bartniczka, Kurzętnik oraz Lidzbark. Ogólna powierzchnia obszaru Gminy wynosi 93,7 km². Gmina liczy 11 sołectw: Brzozie, Jajkowo, Janówko, Świecie nad Drwęcą, Wielki Głęboć, Mały Głęboć, Sugajno, Zembrze, Małe Leżno, Wielkie Leżno, Trepki. W ośmiu z nich działają świetlice wiejskie. Ośrodkiem centralnym Gminy jest wieś Brzozie, oddalona około 23 km od Brodnicy.



Gminę zamieszkują mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Liczba mieszkańców od 2019 roku do 2021 roku kształtuje się następująco:

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Brzozie

Lata	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców	3793	3881	3828

Tabela 1. Dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Brzoziu

Liczba mieszkańców w 2021 roku w stosunku do roku 2019 wzrosła, natomiast do roku 2020 zmalała. Należy zaznaczyć, że mieszkańcy Gminy Brzozie na przestrzeni trzech lat migrują.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Brzozie z podziałem na kobiety i mężczyzn

Lata	2019	2020	2021
Liczba kobiet	1849	2085	1868
Liczba mężczyzn	1944	1796	1960

Tabela 2. Dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Brzoziu

Na przełomie badanych lat 2019-2021 urodziło się więcej kobiet aniżeli mężczyzn.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Brzozie z podziałem na grupy wiekowe

Lata	2019	2020	2021
Wiek przedprodukcyjny	933	938	941
Wiek produkcyjny	2229	2215	2224
Wiek poprodukcyjny	631	671	663

Tabela 3. Dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Brzoziu

Wśród mieszkańców Gminy dominuje liczba osób w wieku produkcyjnym. Gmina Brzozie jest gminą typowo rolniczą, większości mieszkańcy Gminy zajmują się rolnictwem i usługami, są też zaangażowani w firmach pracujących na rzecz rolnictwa oraz handlu.

Warto zwrócić uwagę, iż na terenie Gminy funkcjonują następujące instytucje oświatowe :

- Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Brzoziu,
- Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Wielkim Leźnie,
- Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Jajkowie
- Samorządowy Żłobek „Brzozowy Gaik” w Brzoziu oraz w Jajkowie.

W instytucjach tych zatrudniony jest pedagog szkolny, który obejmuje swoją opieką dzieci i młodzież, współpracując tym samym z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Brzoziu.

Jedną z ciekawszych inicjatyw, sprzyjających przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu dzieci z terenu Gminy są Kluby Młodzieżowe. Kluby te funkcjonują w Wielkim Głębocku, Wielkim Leźnie oraz w Jajkowie, mają one na celu aktywizację społeczno-edukacyjną młodzieży zagrożonej ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wdrożenie nowoczesnych metod z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym. Oferowane formy wsparcia skupiają się m.in. na: pomocy w nauce i przezwyciężaniu trudności szkolnych, pomocy w odkrywaniu potencjału i wzmocnieniu poczucia własnej wartości, wzmocnieniu procesu integracji ze społeczeństwem, zapewnieniu bezpiecznych form spędzania czasu wolnego, rozwoju talentów i zainteresowań. W klubie odbywają się zajęcia : sportowe, edukacyjne, animacyjne.

Na terenie Gminy bardzo aktywnie działała Klub Seniora „Brzozowy Raj”. Klub ten działa od 2020 roku. Seniorzy mają do swojej dyspozycji przestronną salę klubową, kuchnię, salę komputerową, salę rehabilitacyjno-ruchową oraz salę – galerię, gdzie mogą organizować wystawy swoich prac W „Brzozowym Raju” regularnie i nieprzerwanie trwają działania zmierzające do integracji i aktywizacji społecznej osób w wieku 60+, zamieszkujących na terenie Gminy Brzozie. Nasi seniorzy w Klubie podczas zajęć mają zapewniona usługę cateringową. Zadanie związane z działalnością Klubu było współfinansowane w ramach dofinansowania z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Senior + oraz z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach Osi priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo, Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałania 9.3.2 Rozwój usług społecznych oraz Osi Priorytetowej 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, Działania 6.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, Poddziałania 6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną działa Klub Seniora, który zapewnia 35 miejsc.



Źródło : Dane Urzędu Gminy Brzozie <https://www.brzozie.pl/listings/klub-seniora-brzozowy-raj/#pid=6>



Źródło Dane Urzędu Gminy Brzozie :<https://www.brzozie.pl/listings/klub-seniora-brzozowy-raj/#pid=2>

Warto również zwrócić uwagę na stowarzyszenie „Wioskę Początku Życia”, która mieści się we wsi Jajkowo. Motywem przewodnim ów wioski są jajka. Goście wioski odkrywają tajemnice jajek nie tylko od strony przyrodniczo-biologicznej, ale również kulinarnej i kulturowej – jajko, jako symbol powrotu do życia, pojawia się w mitach różnych kultur. Wioska oferuje także wspólne przygotowywanie potraw z jaj i degustacje lokalnych produktów. Można tu posmakować zupy jajecznej, klopsików z jajek i tzw. jajek w gniazdku oraz wyśmienitego ajerkoniaku domowej roboty.

W ofercie wioski znajdują się też warsztaty rękodzielnicze – tworzenie ozdób nie tylko wielkanocnych.



Źródło : Dane Wioski Tematycznej w Jajkowie <https://wioska-tematyczna.pl/project/jajkowo-wioska-poczatku-zycia/>



Źródło : Dane Wioski Tematycznej w Jajkowie <https://wioska-tematyczna.pl/project/jajkowo-wioska-poczatku-zycia/>

1.3 METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ

Obowiązek opracowania strategii jak już wspomiano wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Brzozie opracowana została na podstawie zgromadzonej bazy danych z ostatnich lat tj. 2019-2021.

Dane zawarte w diagnozie pochodzą z następujących instytucji:

- Urzędu Gminy w Brzoziu,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzoziu,
- Danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy,
- Danych Głównego Urzędu Statystycznego,

Osoby zaangażowane w opracowanie strategii i opracowanie kierunków działań:

1. Ewa Graczyk - Baron – kierownik GOPS w Brzoziu – Przewodnicząca Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
2. Arleta Skowrońska – starszy specjalista pracy socjalnej GOPS w Brzoziu, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
3. Marta Kamińska – pracownik socjalny GOPS w Brzoziu
4. Sabina Otko - Starszy pracownik socjalny ds. świadczeń rodzinnych, fundusz alimentacyjny
5. Marta Kalinowska - Podinspektor ds. świadczeń wychowawczych
6. Barbara Czepek – główny księgowy, inspektor ds. kadr, płac i administracji GOPS w Brzoziu
7. Tomasz Lempek – asystent rodziny

Jednym z pierwszych działań podjętych przy opracowywaniu dokumentu było określenie analizy strategicznej SWOT, która pomogła określić kierunki działań.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Jednostki pomocowe dla Mieszkańców	niski poziom wiedzy i zrozumienia dla pomocy społecznej
Aktywne funkcjonowanie organizacji pozarządowych, stowarzyszeń	Brak mieszkań socjalnych
Wykwalifikowana kadra wspierająca mieszkańców gminy w rozwiązywaniu ich problemów	Brak transportu publicznego
Pozyskiwanie środków finansowych	Ograniczony dostęp do placówek zapewniających medyczną, całodobową opiekę (typu, ZOL, ZPO)
Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	ograniczona dostępność do specjalistów głównie świadczących SUO
Możliwość udziału w zajęciach organizowanych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy	
Zajęcia dla dzieci i młodzieży w ramach Młodzieżowych Klubów, zajęć bibliotecznych, zajęć pozaszkolnych	
Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
Funkcjonowanie Klubu Seniora	
Bezpłatne usługi transportowe door to door	
Opaski bezpieczeństwa w ramach Kujawsko – Pomorskiej Teleopieki	
Funkcjonowanie Samorządowego Żłobka	
SZANSE	ZAGROŻENIA
Korzystne położenie geograficzne umożliwiające rozwój turystyki	postępująca degradacja wartości rodziny – wzrost problemów opiekuńczo - wychowawczych

Współpraca z innymi instytucjami mającymi na celu zniwelowanie problemów społecznych	Dostępność do używek
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników	Starzenie się społeczeństwa
Możliwość korzystania ze środków pomocowych, dotacji, funduszy europejskich	Rosnąca inflacja
spadek bezrobocia z uwagi na rozwój firm w regionie	Częste zmiany przepisów prawnych powodujące ograniczone możliwości działań długofalowych w pomocy społecznej
Szeroki wachlarz pomocowy dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych w powiecie – ZAZ, ŚDS, DPS, WTZ	Wzrost zapotrzebowania na zapewnienie opieki stacjonarnej oraz usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych
współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym	Rosnąca liczba osób borykających się z niepełnosprawnością w tym dzieci i młodzieży co wiąże się z koniecznością zapewnienia opieki wychowawczej opiekunom

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BRZOZIE

Niskie zarobki i wzrastająca inflacja a co za tym idzie również wysokie koszty utrzymania powodują, że coraz więcej mieszkańców znajduje się trudnej sytuacji finansowej. Codzienne problemy obejmują swoim zasięgiem liczną grupę ludzi, w tym coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one do szukania wsparcia w pomocy społecznej. Do diagnozy problemów społecznych wykorzystane zostały dane ujęte w sprawozdaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu za lata 2019-2021, świadczące o wielkości zapotrzebowania, zgłaszanego przez mieszkańców do pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu.

Przeprowadzona analiza danych pozwala ocenić:

- jakiego rodzaju wsparcie świadczy GOPS;
- jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, czyli co najczęściej powoduje, że określona liczba mieszkańców znajduje się sytuacji, w której bez pomocy nie jest w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom socjalnej egzystencji;
- jakich miejscach ogniskują się problemy społeczne, wyrażone realnym zapotrzebowaniem na wsparcie.

Dane ujęte w poniższych tabelach obrazują realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i jednocześnie wskazują na szereg istotnych problemów występujących na terenie Gminy.

.Tabela 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Lata	2019	2020	2021
Liczba rodzin	124	105	129

Tabela 4. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, iż w 2020 roku miał miejsce wyraźny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS, natomiast w roku 2019 oraz w roku 2021 liczba rodzin korzystających z pomocy oscylowała na podobnym poziomie.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje :

1. osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 776 zł,
2. osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 600 zł,
3. rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,

Przy jednoczesnym wystąpieniu okoliczności uzasadniających udzielenia pomocy oraz okoliczności zawartych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej.

Okoliczności o których mówi art. 7 ustawy zawarte są w tabeli poniżej wraz z liczbą przyznanych świadczeń z ów powodów przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu na przestrzeni lat 2019-2021.

Tabela 5. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom na przestrzeni lat 2019-2021

Powody udzielania pomocy i wsparcia	2019	2020	2021
Ubóstwo	45	41	38
Bezrobocie	41	33	36
Niepelnosprawność	35	31	36
Długotrwała lub ciężka choroba	8	14	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa	21	15	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym potrzeba ochrony wielodzietności	20	15	12
Bezdomność	2	3	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	4	5	4
Alkoholizm	2	3	3

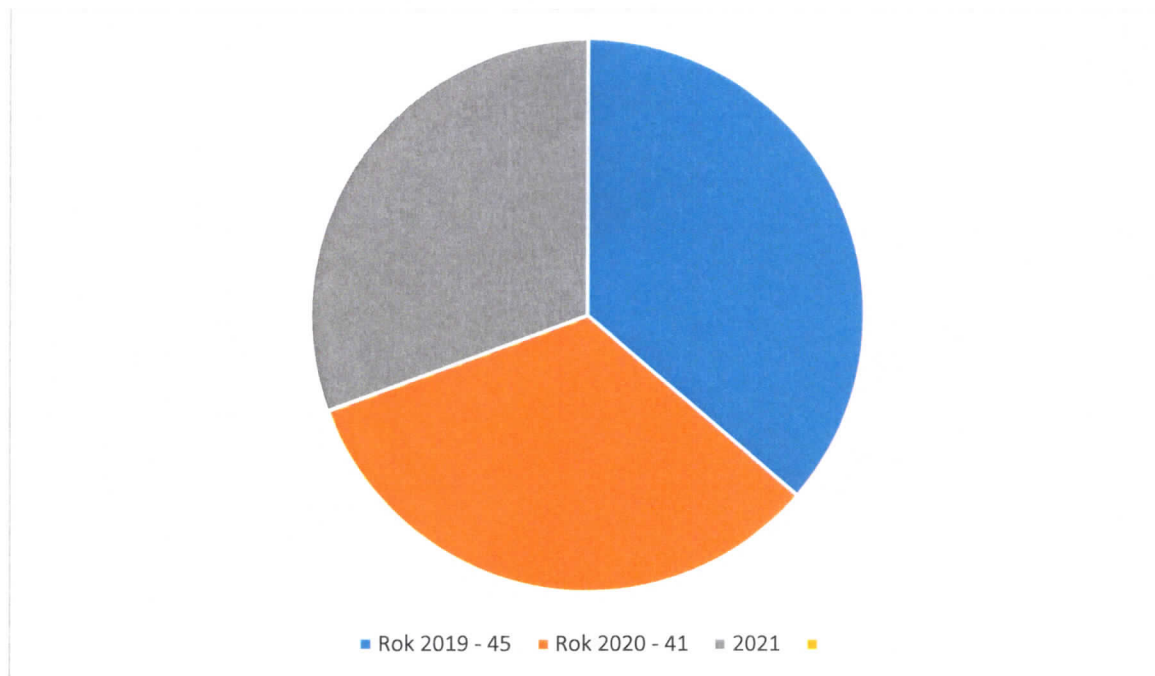
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym : rodziny niepełne	2	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	1	1	0
Przemoc w rodzinie	0	1	0
Zdarzenie losowe i sytuacje kryzysowe	0	1	0
Sieroctwo	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Kłęski żywiołowe lub ekologiczne	0	0	0

Tabela 5. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z powyższej tabeli wynika fakt, iż w ostatnich latach do najczęściej występującej przyczyny udzielania pomocy w GOPS Brzozie należy :

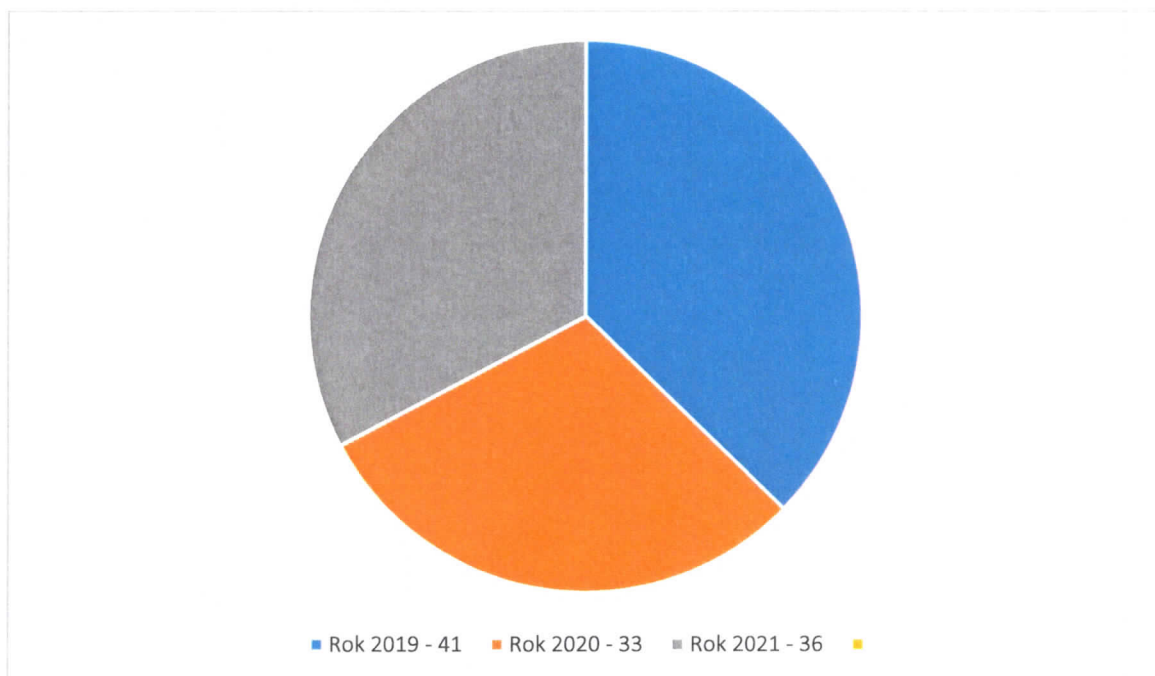
- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- długotrwała lub ciężka choroba

Wykres 1. Ubóstwo jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



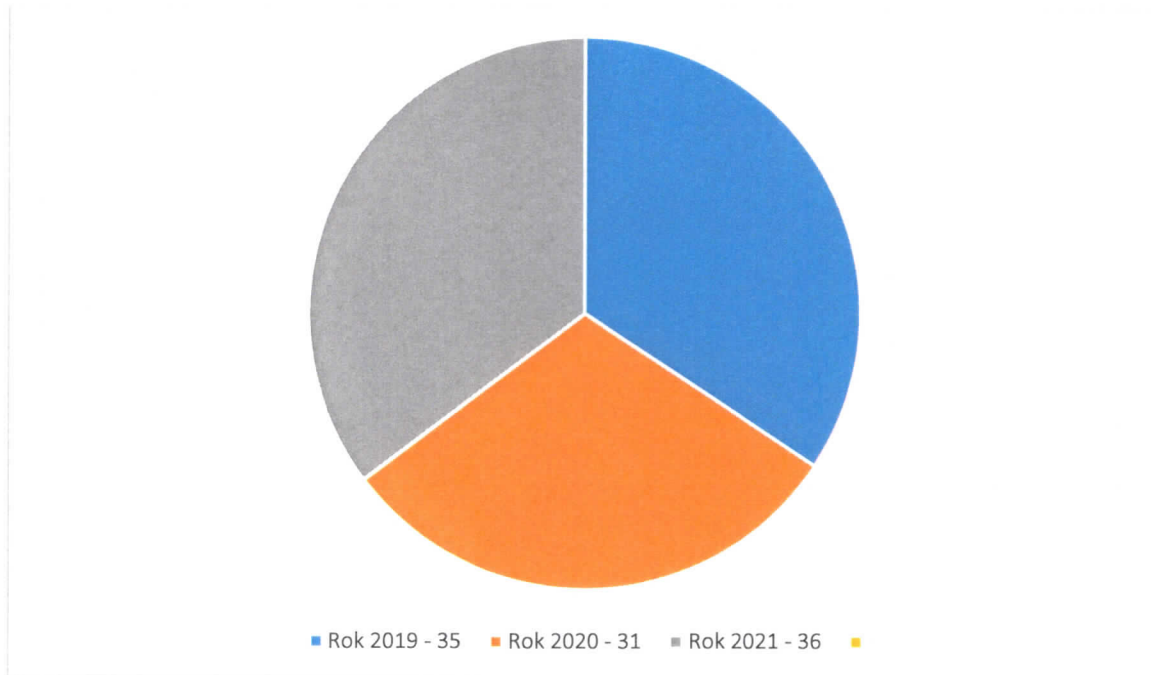
Wykres 1. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Wykres 2. Bezrobocie jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



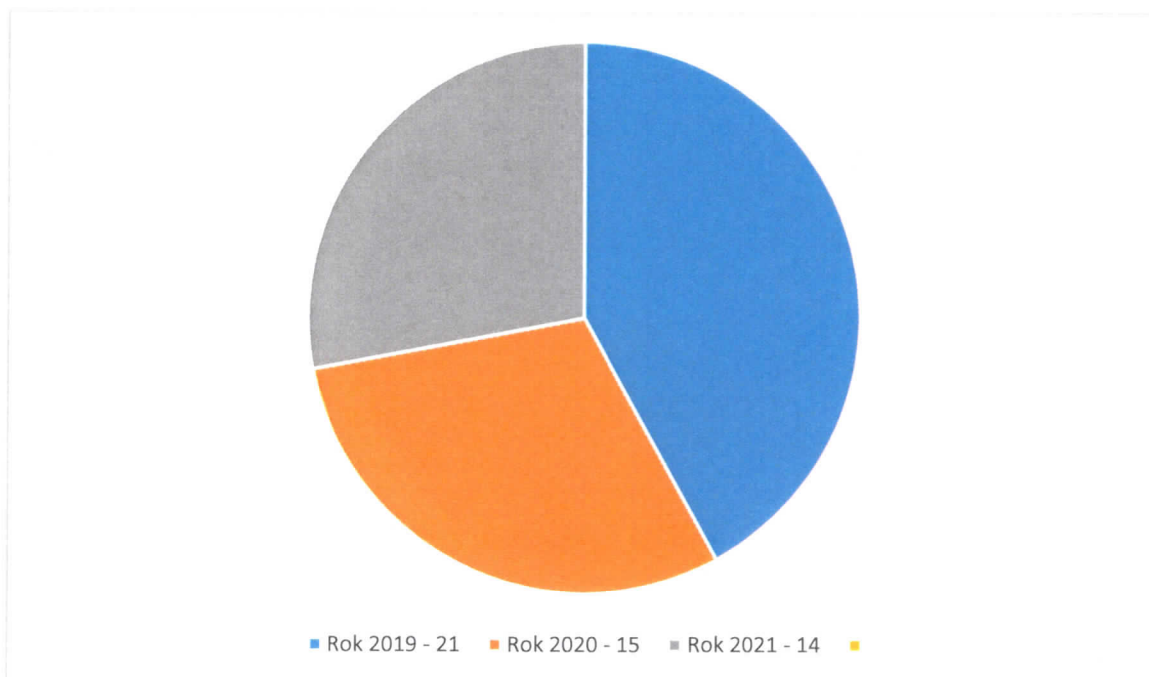
Wykres 2. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Wykres 3. Niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



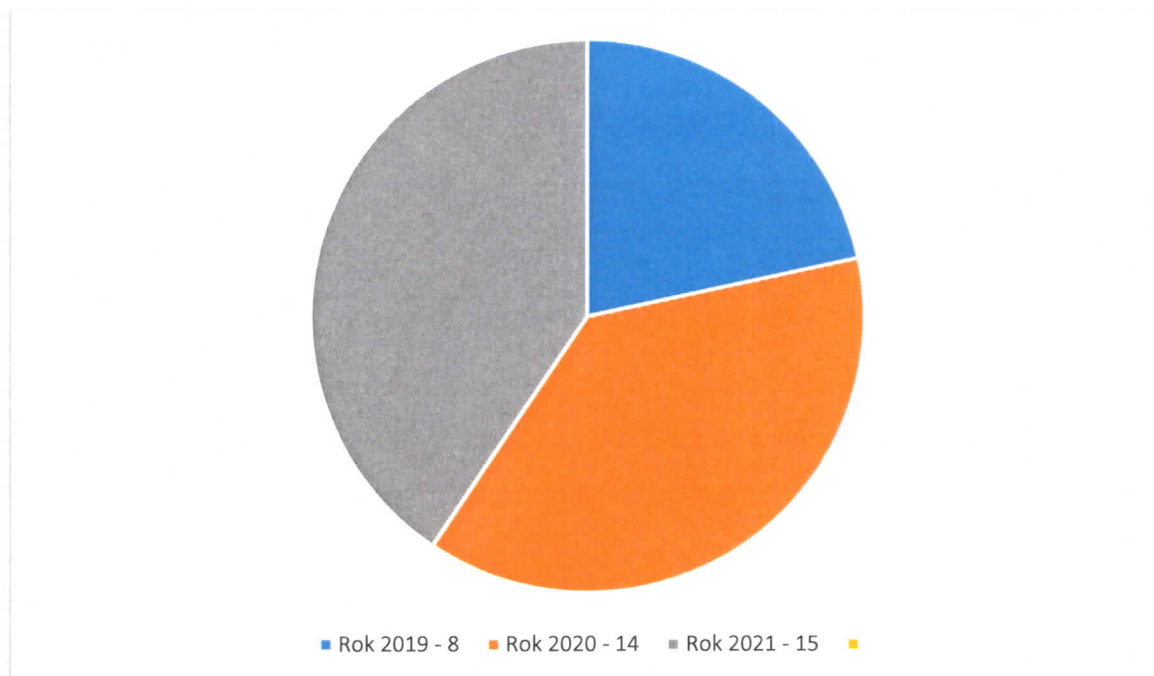
Wykres 3. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Wykres 4. Potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



Wykres 4. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Wykres 5. Długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



Wykres 5. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

2.1 UBÓSTWO

Ubóstwo to ograniczenie wyboru i szans życiowych, to naruszenie ludzkiej godności. Oznacza brak możliwości skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Oznacza też niedostatek żywności i ubrań potrzebnych rodzinie, brak możliwości uczęszczania do szkoły i korzystania ze służby zdrowia, brak dostępu do ziemi, którą można uprawiać lub pracy, żeby móc zarobić na życie, brak dostępu do kredytu. Ubóstwo oznacza również zagrożenie, bezsilność i wykluczenie jednostek, rodzin i społeczności. Oznacza podatność na przemoc i często wiąże się z życiem w niepewnych warunkach bez dostępu do czystej wody i urządzeń sanitarnych.

By choć trochę złagodzić skutki ubóstwa i poprawić sytuację materialną osób nim dotkniętych a także by pomóc osobom, które znalazły się w ciężkiej sytuacji życiowej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje świadczenia pieniężne oraz niepieniężne. Do pieniężnych świadczeń z pomocy społecznej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy oraz pomoc państwa w zakresie dożywiania.

Tabela 6. Kwota przyznanych zasiłków z pomocy społecznej (w złotych)

Świadczenie Rok	Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy
2019	58.644,00	115.278,00	88.103,00
2020	67.819,00	110.080,00	100.899,00
2021	67.760,00	91.593,00	58.540,00

Tabela 6. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższej tabeli, można zauważyć, iż kwotowo najwięcej wypłacono zasiłków w 2020 roku. Natomiast najmniej tych zasiłków było w 2021 roku. Na przestrzeni badanych lat najwięcej środków finansowych wypłaconych było na zasiłki okresowe natomiast najmniej na zasiłki stałe.

Zasiłek stały

Ważną funkcję dla pełnoletnich osób, które nie są zdolne do pracy z powodu wieku lub są całkowicie niezdolne do pracy pełni zasiłek stały. Niezdolny do pracy z powodu wieku jest ten, kto ukończył 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) i nie przyznano mu ani emerytury, ani renty. W przypadku niektórych osób zasiłek stały jest wspólnie z zasiłkiem pielęgnacyjnym jedynym źródłem utrzymania. W roku 2019 suma wypłaconych zasiłków stałych wyniosła 58.644,00 zł, w roku 2020 - 67.819,00 zł natomiast w roku 2021 - 67.760,00 zł.

Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W badanych latach kwotowo najwięcej przyznawanych było właśnie zasiłków okresowych. W 2019 roku - 115.278,00 zł., w 2020 r. - 110.080,00 zł. natomiast w 2021 r. - 91.593,00 zł.

Zasiłek celowy

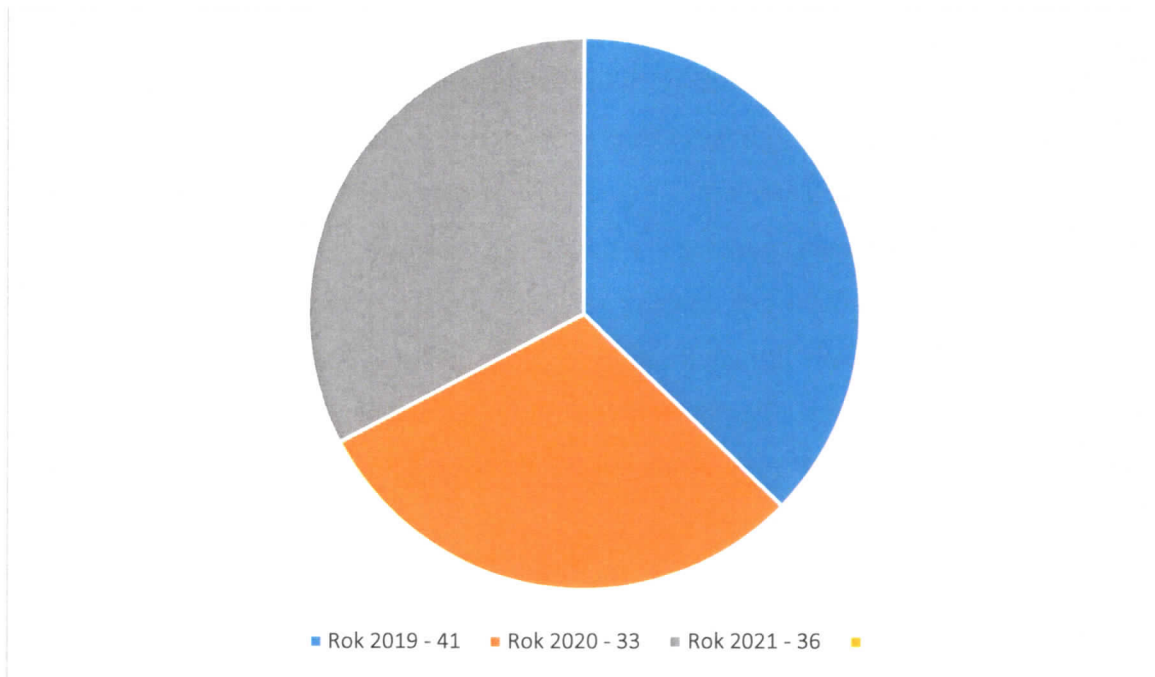
Zasiłki celowe (w tym specjalne zasiłki celowe) przyznawane są w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W ostatnich trzech latach kwoty przeznaczone na zasiłki celowe wyglądały następująco : roku 2019 - 88.103,00 zł., rok 2020 - 100.899,00zł., rok 2021 - 58.540,00 zł.

Zasiłkiem celowym jest również zasiłek przyznawany w ramach Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, przewiduje on wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku. Ze środków przekazywanych gminom w ramach Programu dofinansowane zostaną zarówno posiłki wydawane na stołówkach, ale również te dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W Programie przeznacza się środki na dowóz posiłków.

2.2 BEZROBOCIE

Ustawa o Promocji Zatrudnienia i Instytucjach Rynku pracy definiuje osobę bezrobotną jako osobę „niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego Powiatowym Urzędzie Pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej”

Wykres 6. Liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu bezrobocia

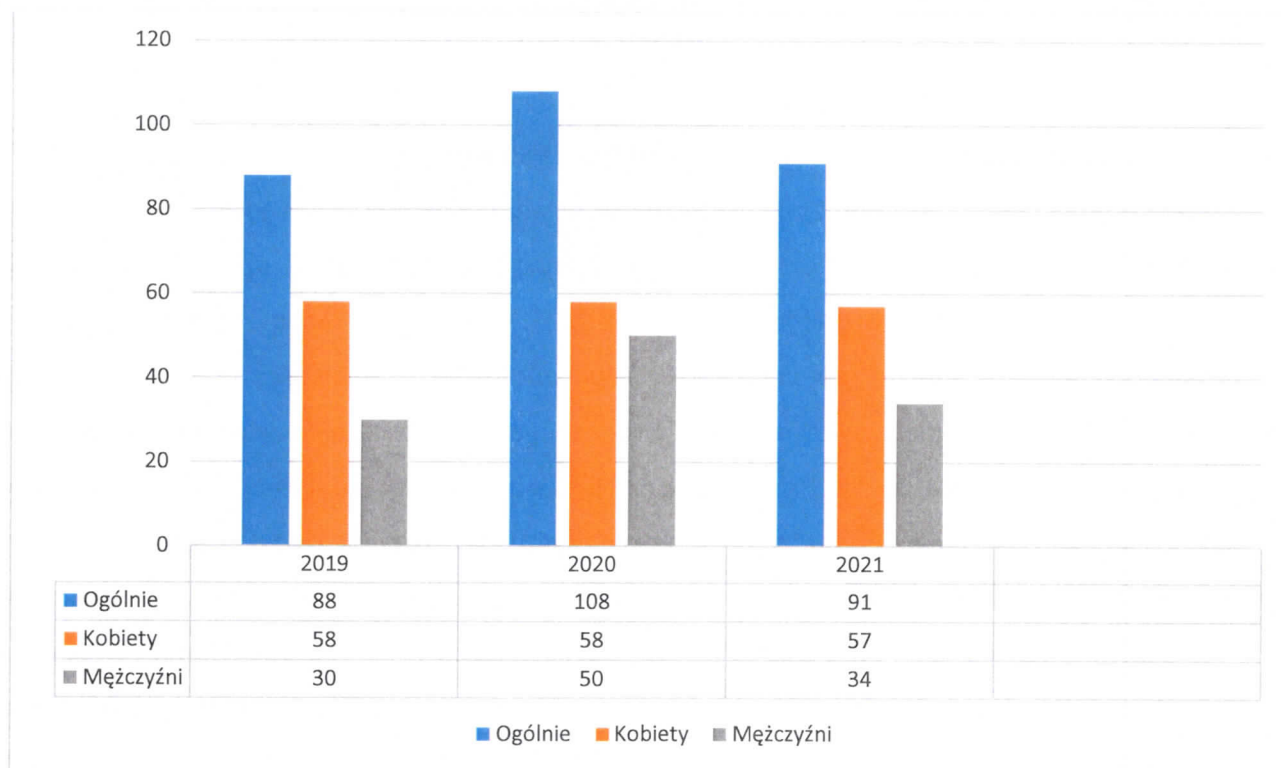


Wykres 6. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Zdanych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu bezrobocia zmieniała się. Największa ich liczba była w roku 2019 – 41, w roku 2021 – 36 natomiast najmniejsza liczbę można zaobserwować w roku 2020 – 33.

Osoby bezrobotne w terenie Gminy Brzozie zarejestrowane są w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brodnicy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zarejestrowanych w PUP Brodnica z terenu Gminy Brzozie prezentowała się następująco :

Wykres 6. Liczba osób zarejestrowanych w PUP Brodnica z Gminy Brzozie w latach 2019-2021



Wykres 6. Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy

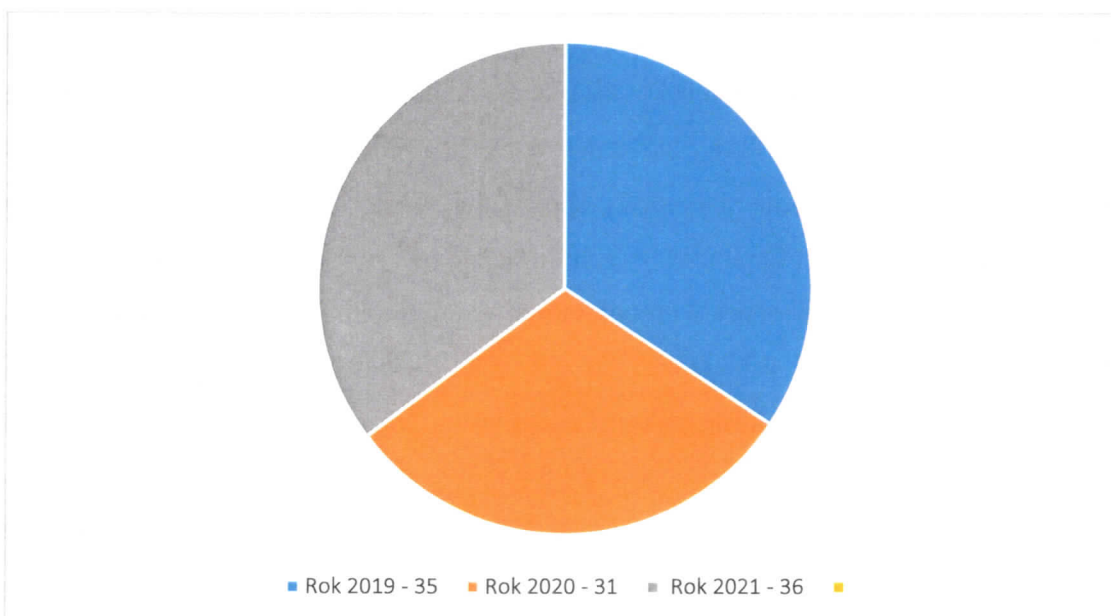
Powyższy wykres ukazuje Nam, iż najwięcej osób zarejestrowanych było w roku 2020 – 108 osób (58 kobiet oraz 50 mężczyzn), najmniej za to było w roku 2019 - 88 osób (w tym 58 kobiet oraz 30 mężczyzn). Na przestrzeni badanych lata więcej zarejestrowanych było kobiet aniżeli mężczyzn. Straty i skutki społeczne, będące rezultatem bezrobocia są trudne do oszacowania. Z doświadczeń pracowników GOPS wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie bowiem powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna — ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza

obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się częstym zjawiskiem.

2.3 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w 1980 roku, zdefiniowała *niepełnosprawność* jako „ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu”. Za osoby niepełnosprawne wg WHO uważa się osoby, które „nie mogą samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia fizycznego lub psychicznego sprawności. Przyjęto podział skutków choroby na: uszkodzenia, niezdolność i ograniczenie w rolach. Uszkodzenie dotyczy nieprawidłowości budowy i wyglądu ciała oraz funkcji narządów lub układów, niezależnie od przyczyny; oznacza więc zaburzenie na poziomie narządu. Niezdolność odzwierciedla skutki uszkodzenia w wykonywaniu czynności i aktywności danej osoby. Ograniczenia w rolach są zaś następstwami uszkodzenia i niezdolności, które mają wpływ na międzyludzkie interakcje i przystosowanie do otoczenia”. Niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy rodzinom na przestrzeni badanych lat prezentuje się następująco :

Wykres 2. Niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy – liczba rodzin



Wykres 2. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższym wykresie może zauważyć, iż liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na przestrzeni badanych lat – oscyluje na podobnym poziomie tj. w roku 2019 – 35 rodzin, w roku 2020 – 31 rodzin a w roku 2021 – 36 rodzin. Przy czym najwięcej ich było w roku 2021 natomiast najmniej w roku 2020.

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu los osób niepełnosprawnych jak i również ich rodzin nie jest obojętny, bowiem prócz pomocy czysto finansowej są oni wspierani również szeregiem innych działań do których zaliczamy :

Usługi Opiekuńcze - są przyznawane osobom samotnym (lub jeśli rodzina nie jest w stanie takiej pomocy zapewnić), które z powodu niepełnosprawności, chorób, wieku lub z innych przyczyn wymagają pomocy ze strony innych osób. Podstawowe usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych (np. zakupy, przygotowanie posiłku), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Odpłatność za usługi opiekuńcze uzależniona jest od dochodu na członka rodziny a jej wysokość ustalana przez gminę w formie uchwały. Dlatego też odpłatność może być różna w zależności od miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej. Uchwałą Rady Gminy Brzozie nr XXV/157/2027 z dnia 15 grudnia 2017 roku ustaliła pełną odpłatność za jedną godzinę usług opiekuńczych w kwocie 19 zł.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2019	6
2020	6
2021	7

Tabela 7. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Na przestrzeni badanych lat, liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych oscylowała na podobnym poziomie tj. w roku 2019 oraz w 2020 – 6 osób korzystało z usług opiekuńczych, natomiast w 2021 – liczba świadczeniobiorców wyniosła 7 osób.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze - są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

Tabela 8. Liczba osób korzystająca ze specjalistycznych usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2019	0
2020	0
2021	0

Tabela 8. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

W badanych okresie nie było osób korzystających ze Specjalistycznych Usług Opiekuńczych – były natomiast osoby korzystające z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Tabela 9. Liczba osób korzystająca ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Rok	Liczba osób
2019	3
2020	2
2021	2

Tabela 9. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

W badanym okresie liczba osób korzystająca z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi pozostaje na podobnym poziomie. W rok 2020 oraz 2021 – dwie osoby korzystały z wyżej wymienionego wsparcia natomiast w roku 2019 były to – 3 osoby.

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in. psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu, przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala ich zakres, wymiar, okres i wysokość odpłatności za świadczone usługi – w drodze decyzji administracyjnej. Wysokość ponoszonych opłat za specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi zależy od dochodu osoby samotnej lub osoby w rodzinie, od tego czy i o ile przekroczone zostanie kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej

kwoty 776,00 zł, od którego jest obliczana wysokość odpłatności. Osoby, których dochód nie przekracza tego kryterium mają świadczone usługi nieodpłatnie, natomiast osoby z wyższym dochodem ponoszą częściową lub całkowitą odpłatność zgodnie z wskaźnikiem odpłatności zawartym w RMPS z dnia 22 września 2005 r.

Opieka Wytchnieniowa - ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu nawiązał współpracę z Brodnickim Centrum Caritas („Opieka Wytchnieniowa – pobyt całodobowy – Edycja 2022”, Świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego są realizowane ze środków Funduszu Solidarnościowego. Osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności mają możliwość spędzenia weekendu od piątku godz. 15.00 do niedzieli godz. 15.00 w Brodnickim Centrum „Caritas” pod opieką terapeutów, psychologa, opiekuna medycznego, pedagoga i innych specjalistów. Dzięki proponowanym zajęciom osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki, będą dysponowały dodatkowym czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw). W kwestii związanej właśnie z opieką wytchnieniową planowane jest współdziałanie w ramach projektu pilotażowego „Nowe Spojrzenie Na Aktywizację i Wytchnienie” z Powiatowym Urzędem Pracy w Brodnicy oraz Brodnickim Centrum Caritas poprzez aktywne upowszechnianie informacji na ww. temat a także poprzez aktywne szukanie osób chętnych do wzięcia udziału w działaniach

Teleopieka- można ją ukazać jako dodatkową usługę opiekuńczą, która wykorzystuje nowoczesne technologie. Jej celem jest zwiększenie bezpieczeństwa osób starszych, niepełnosprawnych, chorych, którzy pozostają sami w swych domach. Teleopieka jest narzędziem systemu opieki, które pozwala wielu osobom na lepsze funkcjonowanie, odzyskanie poczucia bezpieczeństwa i samodzielności. Podstawowym czynnikiem w opiece tego systemu jest specjalny przycisk „SOS”, który wbudowany jest w telefon stacjonarny lub przenośny. Pozwala on, w stanach zagrożenia zdrowia lub życia, połączyć się z centrum alarmowym i wezwać adekwatną do sytuacji pomoc. Możliwość skorzystania z przycisku „SOS” to również większe poczucie bezpieczeństwa.

W Gminie Brzozie trzech seniorów posiada tzw. „opaski bezpieczeństwa”, które wyposażone są w co najmniej trzy z następujących funkcji : przycisk bezpieczeństwa - sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski, lokalizator GPS, funkcje umożliwiające komunikowanie się

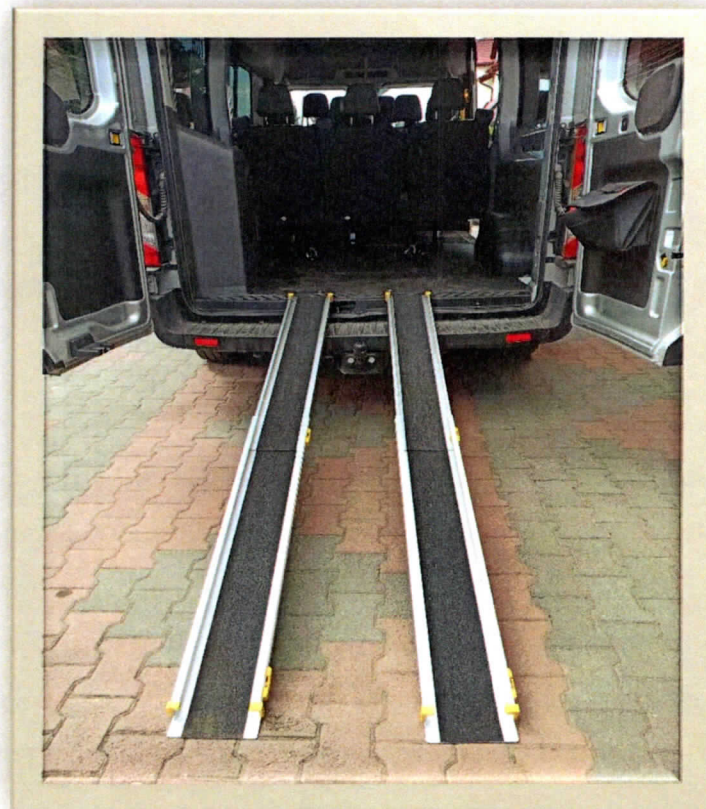
z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe. Opaska sprawuje również całodobową opiekę na odległość nas seniorami przez centrum monitoringu.

Warto również wspomnieć o Programie „Korpus Wsparcia Seniorów”, który skierowany jest do osób, powyżej 65 roku życia. O wsparcie mogą zwrócić się seniorzy, którzy mają problem z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. W ramach Korpusu Wsparcia Seniorów realizowane są dwa moduły działań. Pierwszy z nich polega na zapewnieniu wsparcia społecznego przez wolontariuszy. Moduł drugi ma poprawić bezpieczeństwo oraz samodzielne funkcjonowanie osób starszych w miejscu zamieszkania przez tzw. opiekę na odległość. Zapewniają ją „opaski bezpieczeństwa”. Gmina Brzozie będzie realizowała założenia modułu drugiego, zaplanowano wsparcie dla 15 uczestników.

Projekt Door to Door - „Usługi indywidualnego transportu door-to-door dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Brzozie” celem projektu jest zwiększenie dostępu mieszkańców Gminy Brzozie do rozwijania aktywności w życiu publicznym, społecznym i zawodowym, kontaktów międzyludzkich, inicjatyw społecznych, udział w imprezach kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych przez osoby niepełnosprawne z orzeczeniem lub bez, mające trudności w samodzielnym poruszaniu się. Termin realizacji projektu 1.09.2021 – 31.03.2023 r. W/w zadanie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020 Działanie: 02.08 – Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym Grantodawca: PFRON Wartość projektu: 372.526,14 zł Wnioskowana dotacja: 372.526,14 zł Dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej: 313.965,03 zł. Dopłata Gminy ze środków własnych 46 570,00 zł dofinansowanie do zakupu pojazdu.



Źródło : Dane Urzędu Gminy Brzozie <https://www.brzozie.pl/gmina-brzozie-ma-nowy-samochod/>



Źródło : Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy.

Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Na przestrzeni badanych lat liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, kształtowała się następująco :

Tabela 10. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

ROK	LICZBA RODZIN
2019	8
2020	14
2021	15

Tabela 10. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, iż na przestrzeni badanych lat liczba rodzin korzystająca z pomocy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby systematycznie wzrastała. W 2019 roku ich liczba wynosiła 8 rodzin, w 2020 – 14, natomiast w 2021 – 15.

Dla rodzin, które otrzymały pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby bardzo ważna jest zarówno pomoc pieniężna jak i pomoc w formie niepieniężnej. Prócz wyżej wymienionych i opisanych form pomocy, można również tutaj przytoczyć formę pomocy jaką jest zapewnienie całodobowej opieki poprzez umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1. mieszkaniec domu,
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi,
3. gmina, z której osoba została skierowana do Domu Pomocy Społecznej
4. przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy domów, dla:

- osób w podeszłym wieku,
- osób przewlekle somatycznie chorych,
- osób przewlekle psychicznie chorych,
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- osób niepełnosprawnych fizycznie,
- osób uzależnionych od alkoholu,

W badanym okresie liczba osób przebywająca w Domach Pomocy Społecznej z Gminy Brzozie przedstawiała się następująco :

Tabela 11. Liczba osób przebywająca w DPS z terenu Gminy Brzozie

ROK	LICZBA OSÓB
2019	1
2020	2
2021	3

2.4 POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA I WIELODZIETNOŚĆ

Potrzeba ochrony macierzyństwa jest zbiorem właściwych matce cech, a oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży jak i wychowujących dzieci w myśl konstytucji RP, która mówi, że matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych. Pomoc taka powinna w głównej mierze opierać się na pracy socjalnej, udzielaniu porad dotyczących kształtowania młodego człowieka oraz na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń. Ważną kwestią jest także potrzeba ochrony wielodzietności. Wielodzietność to jedna z przyczyn udzielania pomocy społecznej. Po spełnieniu kryterium dochodowego – dochód na osobę nieprzekraczający 600 zł – rodzina może uzyskać pomoc w formie pieniężnej oraz niepieniężnej. Ustawa o pomocy społecznej nie ma w swoim katalogu pojęcia wielodzietności. Definicję rodziny wielodzietnej zawiera natomiast Ustawa o świadczeniach rodzinnych, według której rodziną wielodzietną nazywamy taką rodzinę, w której wychowuje się co najmniej troje dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego.

Zasiłek rodzinny - Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na okres zasiłkowy, tj. od dnia 1 listopada do dnia 31 października następnego roku. Aby otrzymać zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego należy spełniać kryterium dochodowe, które w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie może przekraczać kwoty 674 zł netto. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium jest wyższe i wynosi 764 zł netto na członka rodziny. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatki do zasiłku rodzinnego :

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzoziu liczba rodzin korzystająca z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami na przestrzeni lat kształtowała się następująco :

Tabela 12. Liczba rodzin korzystająca z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami

ROK	LICZBA RODZIN
2019	165
2020	141
2021	129

Tabela 12. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Wsparciem dla rodzin wielodzietnych – gdzie występuje co najmniej troje dzieci – jest także Karta Dużej Rodziny. Uprawnia ona do zniżek w instytucjach publicznych, prywatnych firmach, instytucjach kultury, ośrodkach rekreacyjnych, księgarniach. Posiadanie Karty Dużej Rodziny może obniżyć także wydatki przy zakupie jedzenia, odzieży, obuwia, książek, zabawek, kosmetyków i paliwa. Płaci się mniejsze rachunki za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. KDR uprawnia do tańszych przejazdów komunikacją publiczną i pociągami w niektórych miejscowościach. W Gminie Brzozie Kartę Dużej Rodziny posiadało w 2019 roku 148 rodzin, w 2020 roku 165 rodzin, w 2021 roku 183 rodziny.

Seniorzy mieszkający na terenie Gminy Brzozie mogą bezpłatnie założyć sobie Ogólnopolską Kartę Seniora. Każdy senior, który ukończył 60 lat może wyrobić własną Kartę, która upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce, w tym m.in. sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury.

Warto również przytoczyć formę pomocy, jaką jest dodatek mieszkaniowy oraz dodatek energetyczny. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez Gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego.

Tabela 13. Liczba gospodarstw domowych otrzymujących dodatek mieszkaniowy

ROK	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH
2019	6
2020	5
2021	4

Tabela 13. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych, które pobierają dodatek mieszkaniowy spada : w 2019 r. było ich 6, w 2020 r. – 5 natomiast w roku 2021 r. – 4.

Natomiast liczba gospodarstw domowych pobierająca dodatek energetyczny na przestrzeni badanego okresu kształtuje się następująco :

Tabela 14. Liczba gospodarstw domowych pobierająca dodatek energetyczny

ROK	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH
2019	3
2020	3
2021	3

Tabela 14. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Powyższe dane ukazują nam, iż w ostatnich latach liczba gospodarstw domowych pobierająca dodatek energetyczny oscylowała na tym samym poziomie i wyniosła 3 gospodarstwa domowe.

2.5 SIEROCTWO

Przez sieroctwo naturalne rozumie się taką sytuację kiedy rodzice dziecka nie żyją. W przypadku sieroctwa społecznego dziecko pozbawione jest opieki rodzicielskiej z innych powodów, najczęściej należą do nich alkoholizm, rozkład pożycia małżeńskiego, bieda, choroby psychiczne lub fizyczne rodziców. np. dziecko, które faktycznie pozbawione jest właściwej opieki ze strony rodziców może nadal z nimi zamieszkiwać przez co pozostaje z nimi w kontakcie i formalnie jest pod ich opieką. Natomiast pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powoduje, że nie ma ono poczucia przynależności do wspólnoty rodzinnej, ponieważ jego kontakty z rodziną są najczęściej rzadkie i niesystematyczne. Termin "sieroctwo społeczne" jest czasem używany jako określenie stanu psychicznego dziecka, które ma "poczucie sieroctwa", przeżywa fakt odtrącenia emocjonalnego, chociaż jego potrzeby fizyczne są zaspokajane, wyrasta w domu rodziców i pod ich formalną opieką. Możemy mieć zatem do czynienia również z subiektywnym poczuciem sieroctwa. Analogicznie do pól sieroctwa naturalnego można by wyodrębnić pól sieroctwo społeczne a więc te sytuacje, w których funkcje rodzicielskie pełni tylko jedno z rodziców, drugie zaś jest nieobecne w życiu dziecka, np. dzieci w rodzinach rozbitych. Wśród sposobów rozwiązywania problemów sieroctwa dzieci na uwagę zasługują szczególnie rodzinne formy opieki zastępczej, które ze względu na charakter swojej działalności i poprzez realizowanie zadań z założenia pełnionych przez rodzinę stanowią najbardziej zbliżone środowisko opiekuńczo-wychowawcze do rodziny naturalnej. Jedną z takich form opieki kompensacyjnej są rodziny zastępcze, które poprzez właściwe wypełnianie swoich zadań dla wielu dzieci stanowią prawdziwą szansą na dobre

i szczęśliwe dzieciństwo.

Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie Brzozie liczba rodzin uzyskująca pomoc i wsparcie z powodu bezdomności, kształtowała się następująco:

Tabela 15. Liczba rodzin uzyskująca pomoc i wsparcie z powodu bezdomności

ROK	LICZBA RODZIN
2019	3
2020	2
2021	1

Tabela 15. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

W ostatnich latach liczba rodzin korzystająca z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu z powodu bezdomności systematycznie malała bowiem w 2019 r. było ich 3, w 2020 r. – 2, natomiast w 2021 r. – 1. Osoby, które borykają się z problemem bezdomności nie są pozostawione same sobie bowiem Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu prócz pomocy czysto materialnej zabiega również o to by osoby te miały dach nad głową i poprawiły swoją sytuację. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, który powinien uwzględniać jej sytuację oraz zapewniać szczególne wspieranie osoby aktywnie uczestniczącej w wychodzeniu z bezdomności. Program, stosownie do potrzeb osoby, która ma być nim objęta, może uwzględniać wszelkie środki pomocy, którymi dysponuje ośrodek realizujący program. Osoba bezdomna objęta programem wychodzenia z bezdomności korzysta ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Ważną kwestią jest również współpraca GOPS - u ze schroniskiem dla osób bezdomnych w Brodnicy, które prowadzone jest przez Brodnickie Centrum Caritas. Schronisko dla osób bezdomnych w Brodnicy funkcjonuje w budynku przy ulicy Gajdy 20 Budynek przeznaczony jest dla 56 podopiecznych, którzy mogą korzystać z sal wspólnych oraz pokoi dwuosobowych. Od 1 marca 2018 r. Brodnickie Centrum Caritas zajmuje się prowadzeniem schroniska w Chełmży. W budynku działa schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, przeznaczonych dla 46 podopiecznych. Do tej pory w Ośrodku oprócz schroniska dla osób bezdomnych prowadzone były: ognisko wychowawcze oraz wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Docelowo praca Ośrodka będzie skupiała się na wsparciu osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza tych, które mają problemy z samodzielnym

funkcjonowaniem(osoby z niepełnosprawnościami), poruszaniem się lub dochodzą do formy po okresie choroby.

2.6 PRZEMOC W RODZINIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, definiuje wspomnianą przemoc jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.” Ustawa definiując „członków rodziny” odsyła do definicji osoby najbliższej zawartej w art. 115 §11 Kodeksu Karnego. Zgodnie z tym odesłaniem członkiem rodziny w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest „małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”. Osoby dotknięte problemem przemocy często zachowują się w sposób, który jest trudny do zrozumienia dla otoczenia. Bywa, że zmieniają zdanie, bronią osób, które stosują wobec nich przemoc, tłumaczą ich zachowanie. Osoby krzywdzone nierzadko pozostają bierne w podejmowaniu decyzji mogących zmienić sytuację, rezygnują z działania przekonane o jego bezskuteczności, obarczają się winą za „zamieszanie”, wstydzą się swojej sytuacji, czasem mają w pamięci wcześniejszą, nieudaną próbę sprzeciwienia się przemocy. Psychologia nazywa występowanie podobnych zachowań syndromem wyuczonej bezradności, zjawiskiem „prania mózgu” czy efektem stresu pourazowego. Ważne jest jednak, by zawsze szukać w sobie siły i wiary w to, że przemoc można przerwać, jak i w to, że można zwrócić się o pomoc i ją otrzymać. Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą i ich rodzinom jest zadaniem realizowanym przez różne instytucje i służby społeczne. Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i kuratorzy sądowi (w skład zespołu mogą również prokuratorzy). Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy

w rodzinie. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań powyższych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przed przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Na przestrzeni badanych lat tj. 2019-2021 liczba Niebieskich Kart, która wpłynęła do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawia się następująco 2019: 6, 2020: 7, 2021: 10.

2.7 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

W obszarze posiadanego przez rodzinę problemu opiekuńczo-wychowawczego inicjatorem podejmowanych działań jest zazwyczaj nie sam wnioskodawca, lecz pracownik socjalny,

który zauważa problem przeprowadzając w rodzinie rodzinny wywiad środowiskowy. Informację o tym, że dana rodzina nieprawidłowo wypełnia funkcję opiekuńczo-wychowawczą, może przekazać do Ośrodka Pomocy Społecznej także inna osoba ze

społeczności lokalnej. Jeżeli rodzina sama stwierdza, że ma deficyty w należytej opiece i wychowaniu dziecka, może oczywiście osobiście zgłosić się po pomoc społeczną.

Jedną z form pomocy, jaką może zaproponować pracownik socjalny takiej rodzinie, jest wsparcie asystenta rodziny. Rodzina może wyrazić zgodę na wsparcie jej przez asystenta, może także odmówić. Warto również zaznaczyć, iż w aspekcie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu ściśle współpracuje z kuratorem, Policją a także Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Współpraca ta w szczególności polega na wchodzenie w środowisko w którym zaniedbywane są obowiązki rodzicielskie, ponad to instytucje te pomagają rodzinom dotkniętym alkoholizmem, a także niosą pomoc ludziom znajdującym się w różnych trudnych sytuacjach życiowych.

Na przestrzeni badanych lat liczba rodzin, którym przyznano pomoc z wyżej wskazanego powodu, kształtuje się następująco :

Tabela 16. Liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych o prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem

ROK	LICZBA ŚWIADCZEŃ
2019	4
2020	5
2022	4

Tabela 16. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, iż liczba rodzin, którym przyznano pomoc z wyżej wskazanego powodu oscyluje na podobnym poziomie, bowiem w 2019 ich liczba wynosiła – 4 , w 2020 – 5 natomiast w 2021 – 4.

Asystent Rodziny - Rodzice biologiczni pozbawieni władzy rodzicielskiej lub zaniedbujący swoje dziecko mogą otrzymać pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny, którego praca polega na stworzeniu w rodzinie warunków umożliwiających odzyskanie praw rodzicielskich, nauczaniu rodziców sprawowania należytej opieki i wychowywania oraz na wyposażeniu ich w umiejętność podtrzymywania wyuczonej pozytywnej sytuacji w rodzinie.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzoziu zatrudniony jest jeden asystent rodziny, który na przestrzeni ostatnich lat wspierał następującą liczbę rodzin:

Tabela 17. Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny

ROK	LICZBA RODZIN
2019	7
2020	5
2021	6

Tabela 17. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z informacji zawartych w tabeli nr. 16 wynika fakt, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objęta wsparciem i pomocą asystenta rodziny utrzymuje się na podobnym poziomie bowiem w 2019 r. było 7 rodzin objętych wsparciem, w 2020 r. ich liczba wynosiła 5, natomiast w 2021 r.

W wyniku dysfunkcji, które dotyczą rodziny objęte wsparciem dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dobro małoletnich dzieci poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Jest ona sprawowana w formie rodzinnej: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), rodzinny dom dziecka oraz w formie instytucjonalnej: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Tabela 18. Liczba rodzin i dzieci przebywających w pieczy zastępczej z terenu Gminy Brzozie

Pieczna zastępcza w latach 2019-2021	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rok 2019	7	11
Rok 2020	5	6
Rok 2021	5	6

Tabela 18 Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

2.8 BEZDOMNOŚĆ

Osoba Bezdomna to według ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r., osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na

pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. W świetle obowiązujących przepisów do udzielenia pomocy osobie bezdomnej zobowiązana jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały (art. 101 ust. 2 ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). W przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją osobistą osoby ubiegającej się o świadczenie oraz w sprawach niecierpiących zwłoki, właściwą miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania albo na ostatnie miejsce zameldowania tej osoby na pobyt stały jest obowiązana do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenie w miejscu pobytu. (art. 101 ust. 3,7 w/w ustawy).

2.9 TRUDNOŚCI W INTEGRACJI CUDZOZIEMCÓW

Osobami uprawnionymi do korzystania z pomocy społecznej, prócz obywateli Polski są cudzoziemcy, posiadający miejsce zamieszkania i przebywający na terenie naszego kraju. Podstawą jest m.in. posiadanie zezwolenia na pobyt stały w Polsce, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, bądź uzyskanie statusu uchodźcy lub

ochrony uzupełniającej. Daje to cudzoziemcom prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej dopiero po zakończeniu procedury legalizacji pobytu, czyli na przykład po uzyskaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. Cudzoziemcy, którzy uzyskali w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą mogą skorzystać z pomocy, udzielanej przez okres do 12 miesięcy w ramach tzw. indywidualnego programu integracji (IPI), którego celem jest wspieranie procesu ich integracji. Pomocy dla cudzoziemca udziela starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca. Pomoc, która jest im udzielana to świadczenia pieniężne na: pokrycie kosztów utrzymania, w szczególności wydatków na żywność, odzież, obuwie i opłaty mieszkaniowe oraz pokrycie kosztów nauki języka polskiego. Pomoc dla cudzoziemców obejmuje także opłacanie składki ubezpieczenia zdrowotnego, pracy socjalnej, poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, psychologiczne i rodzinne, udzielanie informacji i wsparcia w kontakcie z innymi instytucjami, a także inne działania, które wspierają proces integracji cudzoziemca.

Nową sytuacją, z którą przyszło się zmierzyć to problemy wynikające z napływem uchodźców z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, który wybuchł na terytorium ich państwa. Gmina Brzozie w tej kwestii nie pozostaje obojętna. Swoim działaniem wspiera uchodźców zgodnie z literą prawa opierając się m.in. na Ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W działaniach mających na celu pomoc uchodźcom z Ukrainy mieszkańcy Gminy oraz lokalni przedsiębiorcy wspierają w działaniach samorząd.



Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu, <http://gopsbrzozie.pl/art,81,pomoc-dla-sasiadow-z-ukrainy>

2.10 TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO

Pomoc osobom mającym trudności adaptacyjne po zwolnieniu z zakładu karnego to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Wśród beneficjentów pomocy społecznej byli więźniowie stanowią grupę specyficzną poprzez swoje trudności w readaptacji społecznej, przede wszystkim z racji obciążenia przeszłością i często dłuższą izolacją. Wsparcie skierowane do nich musi więc być wielokierunkowe i trwałe. Inaczej rośnie ryzyko powrotu tych osób na drogę przestępczą. Praca socjalna na rzecz byłych osadzonych, ludzi często nieprzystosowanych i niezmotywowanych, jest szczególnie obciążająca emocjonalnie dla pracowników socjalnych i jej właściwe wykonywanie wymaga wiedzy z wielu dziedzin i szczególnej wrażliwości. Powrót do przestępstwa wynika najczęściej z problemów ze

znalezieniem pracy, złych warunków lokalowych i materialnych oraz wykluczającego społecznie ostracyzmu. Stąd niezbędność pomocy postpenitencjarnej i konieczność zacieśnienia współpracy ośrodków pomocy społecznej z innymi instytucjami działającymi w tym zakresie.

W gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzoziu na przestrzeni badanych lat przyznano następującą liczbę świadczeń z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego:

Tabela 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego

ROK	LICZBA ŚWIADCZEŃ
2019	1
2020	1
2021	0

Tabela 19. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Jak widać w powyższej tabeli w latach 2019-2020 - 1 rodzina korzystała z pomocy w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

Osoby zwolnione z zakładów karnych mogą ubiegać się o przyznanie świadczenia pieniężnego (m.in. zasiłku stałego, okresowego, celowego) lub o świadczenia niepieniężne, m.in.: pomoc rzeczową, poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, składki na ubezpieczenie zdrowotne, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, mieszkanie chronione, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

2.11 ALKOHOLIZM

Zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna i rozwija się bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Nadużywanie alkoholu często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także całego społeczeństwa. Rozmiar i niszczycielskie działanie alkoholu daje się zauważyć wśród klientów pomocy społecznej. Klienci GOPS często stwarzają sytuacje sprzyjające picciu alkoholu i stosowania

zachęty do jego spożywania. W rodzinach, które są objęte pomocą GOPS daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Towarzyszą temu bieda, problemy wychowawcze z dziećmi, zaburzenia komunikacji między członkami rodziny. Znamienne jest również swoiste przyzwolenie i godzenie się z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny.

Na przestrzeni ostatnich lat, liczba rodzin która korzystała z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu z powodu alkoholizmu kształtowała się następująco :

Tabela 20. Liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu alkoholizmu

ROK	LICZBA RODZIN
2019	2
2020	3
2021	3

Tabela 20. Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzoziu

Z danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, iż liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu alkoholizmu oscyluje na przestrzeni lat na podobnym poziomie. Aczkolwiek trzeba nadmienić, iż pomoc ta jest w większości czysto materialna, skupia się na wsparciu finansowym tej osoby jak i także jej rodziny, nie skupia się na pomocy bezpośrednio uwzględniając uzależnienie tej osoby, pracownik socjalny pracując z osobą uzależnioną od alkoholu może skierować ją do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacji osób uzależnionych, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększenie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu. Ponadto Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 21 Działalność GKRPA w Brzoziu

Rok	Ilość spotkań komisji	Ilość osób, z którymi przeprowadzono rozmowy	Ilość spraw skierowanych do sądu	Ilość osób które odbyły leczenie zamknięte
2019	11	21	10	3

2020	10	19	8	3
2021	10	15	5	3

Tabela 21 Dane uzyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzoziu

Tabela 22 Spotkania w Punkcie Informacyjno Konsultacyjnym w Brzoziu

Rok	2019	2020	2021
Liczba osób ogółem	8	7	6
Liczba kobiet	2	2	2
Liczba mężczyzn	6	5	4

Tabela 22 Dane uzyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzoziu

2.12 ZDARZENIA LOSOWE, KLĘSKA ŻYWIÓŁOWA LUB EKOLOGICZNA

Zdarzeniem losowym jest splot nieoczekiwanych występujących wydarzeń, które negatywnie wpływają na stan psychiczny lub fizyczny osoby. Zdarzeniem losowym jest także sytuacja, kiedy jedna osoba doznała pewnej szkody na skutek działań wykonanych przez drugą osobę.

Klęską żywiołową jest zjawisko naturalne, działanie sił natury, które powoduje szkody na określonym terenie, mogą nią być na przykład ulewne deszcze prowadzące do powodzi, wysokie temperatury powietrza powodujące suszę, silne wiatry wywołujące huragany, trąby powietrzne. Natomiast klęska ekologiczna to trwałe uszkodzenie dużego obszaru przyrodniczego, które ma negatywny wpływ na zdrowie lub życie człowieka. Powstałych uszkodzeń nie można cofnąć.

Pracownicy ośrodków pomocy społecznej to jedna ze służb, która angażowana jest do pomocy w takich sytuacjach, mają oni przypisane konkretne funkcje i obowiązki. Bardzo często w początkowym etapie pomoc ta przyznawana jest w formie zasiłku celowego przyznawanego na podstawie art. 39 ust. 1 i 2 oraz art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), przez kierownika ośrodka pomocy społecznej, który działa z upoważnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Pomoc może być przyznawana niezależnie od kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 powołanej wyżej ustawy. Wypłaty zasiłków celowych osobom uprawnionym dokonywane są przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej. Na przestrzeni badanych lat tj. 2019 - 2021 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzoziu w 2020 roku przyznał pomoc z powodu zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej – 1 rodzinie.

ROZDZIAŁ III

CEL GŁÓWNY I CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Analiza przedstawionych danych w pierwszej części Strategii pozwoliła określić cele strategiczne i kierunki działań. Przedstawione działania podejmowane będą w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, trudności życiowych spowodowanych utratą pracy, niepełnosprawnością, podeszłym wiekiem, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi. Celem nadrzędnym Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących wśród mieszkańców gminy Brzozie. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem aktywnej i skutecznej polityki lokalnej. Uaktywnienie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma w swych założeniach doprowadzenie osób korzystających ze świadczeń socjalnych do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów. Do realizacji wytyczonych celów zostanie wykorzystany istniejący potencjał instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług. Realizacja celów zawartych w Strategii możliwa będzie poprzez opracowanie, wdrażanie i monitorowanie szczegółowych działań powstających w odpowiedzi na pojawiające się problemy społeczne oraz kontynuację już istniejących. Strategia stanowi także podstawę do usystematyzowania działań i objęcia ich kontrolą społeczną w zakresie efektywności poszczególnych przedsięwzięć. Rodzina, jako grupa społeczna, pełni określone role. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję, a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, które niejednokrotnie wywołują konflikty z prawem. Działania dążące do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej umożliwią jej prawidłowe wychowanie dzieci. Działania zmierzające do wzrostu samooceny wzbudzenia wiary we własne siły, a także indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, w celu rozwijania kompetencji wszystkich jej członków stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej. Starzenie się społeczeństwa jest

problemem globalnym i powszechnym obecnym na całym świecie tym samym również w Gminie Brzozie. Bardzo często ta grupa społeczna skazana jest na osamotnienie i izolację co potęguje ich niesamodzielność. Dlatego też warto mieć na uwadze, że seniorzy powinni mieć wachlarz możliwości korzystania z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Dotyczy nie tylko osób w wieku senioralnym. Ten problem coraz częściej dotyka osób młodych w tym dzieci. Poprzez działania mające na celu szeroko pojętą integrację osób borykających się z niepełnosprawnością można zauważyć wzrost aktywności tych osób a tym samym zmianę postrzeganie ich przez społeczeństwo. Jednak nie da się nie zauważyć, że niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Dlatego należy podjąć działania mające na celu zniwelowanie izolacji i osamotnienia osób niepełnosprawnych i starszych. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się osoby długotrwale bezrobotne, którym trudno jest powrócić na rynek pracy dlatego należy dołożyć wszelkich starań aby zaktywizować i zmotywować tą grupę społeczną do powrotu na rynek pracy. Szybko rosnąca inflacja oraz wzrost kosztów utrzymania powoduje, że nie tylko osoby bezrobotne korzystają z pomocy społecznej ale o wsparcie ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej zwracają się również klienci aktywni zawodowo. W trudnym położeniu znajdują się osoby mające problemy zdrowotne, borykające się z uzależnieniami, niezaradne życiowo. Z uwagi na powyższe należy podjąć działania aktywizujące i integrujące społecznie oraz zawodowo w celu zniwelowania obszarów wykluczenia społecznego.

Cel główny strategii: Zintegrowanie i wielopłaszczyznowe wsparcie mieszkańców Gminy Brzozie w celu poprawy jakości życia i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. Będzie on możliwy do realizacji przy określeniu wielowymiarowych celów strategicznych i szczegółowych z uwzględnieniem kierunków działań, realizatorów, źródeł finansowania, wskaźników oceny efektywności terminów realizacji.

Cel strategiczny: Wspieranie osób bezrobotnych – aktywizacja na rynku pracy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.

Cele szczegółowe:

1. Motywowanie osób bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy
2. Przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom bezrobocia
3. Zapewnienie schronienia osobie zagrożonej bezdomnością

Kierunek działania:

1. Organizowanie prac społecznie użytecznych
2. Realizacja prac interwencyjnych i robót publicznych
3. Organizowanie staży.
4. Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wakatach, szkoleniach zawodowych, usługach poradnictwa bądź uzyskania dofinansowania na działalność gospodarczą.
5. Udział w projektach ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Realizatorzy:

1. GOPS Brzozie
2. UG Brzozie
3. PUP w Brodnicy
4. Organizacje pozarządowe

Źródło finansowania

1. Środki własne gminy
2. Fundusze pomocowe
3. Środki zewnętrzne

Wskaźniki oceny efektywności:

1. Liczba osób biorących udział w projektach
2. Liczba rodzin objętych wsparciem
3. Liczba osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i robót publicznych oraz staży.
4. Liczba osób, które zostały skierowane do schroniska, liczba podpisanych umów dotyczących schronienia.

Termin realizacji: 2022 – 2030

Cel strategiczny: Wsparcie rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez realizację programu Karta Dużej Rodziny
2. Współpraca z instytucjami oświatowymi
3. Organizowanie dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym
4. Wspieranie działań mających na celu promowanie wartości rodzinnych.
5. Rozwój usług dla rodzin z dziećmi w tym specjalistycznych usług opiekuńczych

Kierunek działań:

1. Systematyczna praca socjalna
2. Wsparcie asystenta rodziny
3. Wsparcie pedagogiczne i psychologiczna
4. Wydawanie Kart Dużej Rodziny
5. Organizowanie zajęć poza szkolnych
6. Realizacja programów profilaktycznych
7. Dodatkowe zajęcia w instytucjach oświatowych

Realizatorzy:

1. GOPS Brzozie
2. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
3. Instytucje Oświatowe
4. Organizacje pozarządowe

Źródło finansowania:

1. Środki własne gminy
2. Środki zewnętrzne
3. Dotacje MRiPS

Wskaźniki oceny efektywności:

1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną
2. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
3. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny
4. Liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych

Termin realizacji: 2022 – 2030

Cel strategiczny: Pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i seniorów

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych i seniorów
2. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy m.in. poprzez zachęcanie do udziału w projektach mających na celu rozwój w sferze życia społecznego, zawodowego i publicznego.

Kierunek działań:



1. Realizacja programów i projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne oraz seniorów (m.in. kontynuowanie realizacji projektu grantowego „Usługi indywidualnego transportu door-to-door dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Brzozie”)
2. Promowanie i rozwijanie środowiskowych form opieki poprzez zwiększenie zakresu usług opiekuńczych (m.in. o opiekę wytchnieniową czy Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej) zachęcanie do uczestnictwa w działających już ośrodkach wsparcia na terenie powiatu.
3. Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi.
4. Kontynuacja działalności Klubu Seniora
5. Kontynuacja projektu Kujawsko – Pomorska Teleopieka
6. Kontynuacja programu rządowego „Korpus Wsparcia Seniorów” (moduł II)
7. Informowanie o możliwościach podjęcia zatrudnienia bądź zwiększenia swoich umiejętności zawodowych przez osoby niepełnosprawne.

Realizatorzy:

1. GOPS w Brzoziu
2. Organizacje pozarządowe
3. ZAZ, WTZ, ŚDS

Źródła finansowania:

1. Środki własne gminy
2. Środki zewnętrzne
3. Dotacje Wojewody, MRiPS

Wskaźniki oceny efektywności:

1. Liczba realizowanych programów i projektów
2. Liczba uczestników w realizowanych projektach, programach
3. Liczba uczestników ŚDS, WTZ, ZAZ

Termin realizacji: 2022 – 2030

Cel strategiczny: Działania pomocowe w sferze przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań, których głównym celem jest zniwelowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy

2. Pomoc w sytuacjach kryzysowych poprzez udoskonalenie działań mających na celu wspieranie osób, którzy nie są w stanie samodzielnie pokonać trudności życiowych.
3. Podejmowanie działań, które mają uświadamiać jakie zagrożenia niosą ze sobą uzależnienia.

Kierunek działań:

1. Profilaktyka oraz edukacja promujące więzi rodzinne.
2. Działania profilaktyczne oraz edukacyjne mające za zadanie uświadomić konsekwencje jakie za sobą niosą uzależnienia.
3. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego
4. Podnoszenie kwalifikacji oraz umiejętności przez osoby zajmujące się problematyką przemocy, uzależnień.
5. Specjalistyczne poradnictwo terapia.
6. Kierowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym „Bez przemocy”
7. Udział w projektach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorzy:

1. GOPS w Brzoziu
2. GKRPA w Brzoziu
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Brzoziu
4. Kuratorzy (Sąd Rodzinny)
5. KPP w Brodnicy
6. Szkoły Gminne
7. Organizacje pozarządowe
8. Ośrodek Terapii i Rozwoju Osobistego w Brodnicy
9. PCPR w Brodnicy

Źródła finansowania:

1. Środki własne gminy
2. Fundusze Pomocowe
3. Dotacje Wojewody, MRiPS

Wskaźniki oceny efektywności:

1. Liczba osób korzystających z programów wsparcia
2. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego
3. Liczba posiedzeń ZI
4. Liczba wniosków skierowanych do GKRPA

5. Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe
6. Liczba zrealizowanych szkoleń w zakresie przemocy i uzależnień
7. Liczba skierowanych do programu korekcyjno – edukacyjnego
8. Liczba programów i kampanii profilaktyczno – edukacyjnych.

Termin realizacji: 2022 – 2030

ZAKOŃCZENIE

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Realizacja zapisów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwi w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych gminy na stopniowe minimalizowanie źródeł zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń. W/w dokument poprzez zdiagnozowanie istniejących problemów oraz opracowanie planu działania ma ułatwić podjęcie stosownych działań dostosowanych do budżetu gminy. Realizacja strategii wymaga zaangażowania całej lokalnej społeczności, która otrzyma wsparcie od instytucji z różnego szczebla (m.in. władz szczebla powiatowego i wojewódzkiego) oraz organizacji pozarządowych i środków zewnętrznych. Dokument ten ma charakter otwarty co pozwala na dokonywanie zmian.

